

Prof. dr hab. Bogdan Koszel

Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM

Poznań

Recenzja dorobku naukowo-badawczego i dydaktycznego dr. Norberta Honki ubiegającego się o stopień naukowy doktora habilitowanego w zakresie nauk społecznych na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

1. Podstawowe dane o kandydacie

Dr Norbert Honka ukończył studia historyczne w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu na Wydziale Filologiczno-Historycznym w 1991 r. Po uzyskaniu dyplomu magistra, zajął się badaniami naukowymi w Dziale Naukowo-Badawczym Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu. Jego ówczesne zainteresowania koncentrowały się na oryginalnej problematyce - religijności polskich jeńców wojennych w okresie II wojny światowej. W maju 1997 r. obronił pracę doktorską na swojej macierzystej Uczelni. Poszerzył swoje pole badawcze, ponieważ jego rozprawa doktorska obejmowała znaczenie wiary wśród polskich jeńców wojennych przebywających w niewoli niemieckiej i radzieckiej. Promotorem tezy doktorskiej był prof. dr hab. Wiesław Lesiuk, a recenzentami ks. prof. dr hab. Jerzy Myszor z Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie oraz prof. dr hab. Michał Lis z Uniwersytetu Opolskiego.

W 199 r. dr Honka znalazł pracę etatową na stanowisku adiunkta w Instytucie Nauk Społecznych Uniwersytetu Opolskiego. Po likwidacji katedry ostatecznie podjął pracę (od 2004) w Instytucie Politologii Uniwersytetu Opolskiego. W październiku 2013 r. został przeniesiony do katedry Studiów Regionalnych, co odpowiadało lepiej charakterowi prowadzonych przez niego badań.

Na wniosek dr. N. Honki w kwietniu 2012 r. Rada Instytutu Politologii Uniwersytetu Wrocławskiego wszczęła procedurę w celu nadania dr. Honce stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki

o polityce. Postępowanie to przyniosło negatywny wynik, ale w przedłożonej dokumentacji nie ma wzmianki co złożyło się na niepomyślną dla kandydata decyzję, tzn. jak wyglądały recenzje dorobku i na jakich przesłankach Rada nie przychyliła się do wniosku dr. Honki.

Zgodnie z przyjętymi kryteriami, ocenie podlegają najważniejsze obszary aktywności i zaangażowania dr. Norberta Honki po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, które sprowadzają się do:

- oceny dorobku naukowo-badawczego po uzyskaniu stopnia naukowego doktora
- oceny nabytego doświadczenia we współpracy międzynarodowej (staże zagraniczne i krajowe)
- oceny udziału w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych
- oceny doświadczenia w kierowaniu zespołami badawczymi krajowymi i międzynarodowymi oraz udziału w grantach badawczych. Organizacja konferencji naukowych
- oceny osiągnięć dydaktycznych
- oceny działalności organizującej i popularyzującej naukę. Nagrody i wyróżnienia

2. Ocena dorobku naukowo-badawczego dr. Norberta Honki po uzyskaniu stopnia naukowego doktora

Posiadający solidne zaplecze naukowe w postaci warsztatu badawczego historyka, dr Norbert Honka rozpoczął badania nad samorządem terytorialnym w Polsce od zakończenia II wojny światowej. Z czasem, z powodzeniem, już nie tylko jako naukowiec, ale i społecznik włączył się w nurt badań regionalnych, skoncentrowanych przede wszystkim wokół Śląska i jego problemów rozwojowych. Profil badawczy Habilitanta można więc uznać za wyraźnie ukształtowany i ukierunkowany na problemy samorządu terytorialnej w skali ogólnopolskiej i regionalnej. Równocześnie podjął on badania nad mającą duże tradycje samorządnością regionalną w Niemczech, co pozwalało mu na bieżącą konfrontację problemów, z którymi borykają się samorządy terytorialne w Polsce i Niemczech. W tej materii dorobek naukowy kandydata jest zwarty i jednorodny.

Kierując się najnowszymi i wcześniejszymi dokonaniem, Habilitant sformułował tytuł osiągnięcia naukowego jako *Przemiany samorządu terytorialnego w Niemczech po II wojnie światowej*. Na to osiągnięcie w pierwszej kolejności składa się

monografia zatytułowana *Przemiany samorządu terytorialnego w Niemczech po II wojnie światowej (1945-2017)*, która ukazała się w 2018 r. Warto zaznaczyć, że recenzentami wydawniczymi byli uznani specjaliści prof. Andrzej Sakson z UAM w Poznaniu i dr hab. Robert Alberski z Uniwersytetu Wrocławskiego.

Recenzowana monografia jest pierwszą na gruncie polskim podejmującą interesujący problem badawczy jakim są dzieje i specyfika funkcjonowania samorządu terytorialnego w Niemczech po 1945 r. Alianci zachodni po II wojnie światowej wychodząc z założenia, że pruskie i narodowosocjalistyczne ciągoty centralistyczne zawsze prowadziły do niemieckiej ekspansji i podbojów, narzucili Niemcom zachodnim strukturę federalną licząc, że siły odśrodkowe Niemcy dodatkowo osłabią. Historia pokazała, że się gruntownie pomylili. Narzucony im ustrój terytorialny okazał się dla zachodnich Niemców zbawieniem, prowadząc w szybkim czasie do „cudu gospodarczego” i wzrostu ich ekonomicznej potęgi na arenie międzynarodowej.

Nie ulega wątpliwości, że analiza i opracowanie podjętego zagadnienia badawczego wymagały znajomości interdyscyplinarnego warsztatu naukowego. Z lektury pracy widać, że Autor dobrze się czuje nie tylko w obszarze metodologii historii i politologii, ale chętnie sięga do metod badawczych stosowanych w naukach prawnych i socjologii.

Struktura pracy jest logiczna i przejrzysta, co wynikało (poza pierwszym rozdziałem) z przyjęcia chronologii jako całościowej ramy trzymającej w ryzach cały wykład. W skład książki wchodzi sześć rozdziałów nie licząc wykazu skrótów używanych w pracy, Wstępu, Zakończenia, wykazu tabel i rysunków oraz bibliografii. Układ treści jest spójny i przemyślany. Tak więc tytuł, obszar badawczy i konstrukcja monografii nie budzą zastrzeżeń. Duże nasycenie książki treściami prawnymi ma z pewnością wpływ na jej odbiór. Język w zasadzie jest komunikatywny, ale wymaga od czytelnika koncentracji. Jednakże przy pewnym zaangażowaniu widać, że narracja prowadzona jest w sposób klarowny i rzeczowy, można powiedzieć, że erudycja należy do dość mocnej strony całego wykładu. Autor sprawnie panuje nad zebrany materiał badawczy, posiada dobrze zorganizowany warsztat naukowy. W aparacie naukowym często wprowadza przypisy erudycyjne, co podnosi walor książki. Jeżeli lekturze towarzyszy odpowiednia dyscyplina czytelnicza, to można powiedzieć, że tę książkę dobrze się czyta, a komentarze i opinie autora trafiają do przekonania czytelnikowi.

Przystępując do pisania książki Autor zebrał niemałą bibliografię, posiłkując się w największym stopniu materiałami z internetu. Bogactwem tej książki są źródła, stąd też Autor wprowadził szczegółowy podział na różnego rodzaju akty prawne, co dobrze porządkuje zebrany materiał badawczy. Siłą rzeczy dominuje dokumentacja źródłowa i literatura proveniencji niemieckiej. Ale również polska jest należycie reprezentowana.

W zdecydowanie za długim Wstępie znalazła się charakterystyka, a raczej historia podjętego problemu badawczego (aż 22 s.), omówienie przedmiotu badań i cezury. Ciekawie ~~y~~ sformułowano podstawowe hipotezy i pytania badawcze. Szeroko omówiona została metodologia - przyjęte podejście badawcze, metody i techniki badawcze. Cenny jest obszerny opis źródeł i istniejącej literatury, zwraca uwagę rozbudowana merytoryczna ocena dorobku poprzedników, gdyż to najlepiej pokazuje orientację Autora i jego wiedzę w zakresie opisywanych zagadnień. Dobrze, że Autor wprowadził do Wstępu wykaz terminów używanych w pracy i ich nieproste tłumaczenia z języka niemieckiego. W rozdziałach merytorycznych kolejno skupił się na formowaniu się samorządów lokalnych w strefach okupacyjnych zachodnich Niemiec po II wojnie światowej (II roz.), konstytucyjnych uwarunkowaniach funkcjonowania samorządów w strukturach „starej” RFN (III roz.), analizie modeli samorządu terytorialnego do 1990 r. (IV roz.). Następnie skoncentrował się na przybliżeniu struktury terenowej funkcjonującej w NRD w latach 1949-1990 (roz. V). Obszerne miejsce w książce zajęła wartościowa analiza reformy samorządu terytorialnego przyjęta ~~d~~ realizacji już w zjednoczonych Niemczech (roz. VI).

W pracy dr Honka postawił siedem hipotez, które zostały później zweryfikowane w procesie badawczym. Ogólna cena książki wypada pozytywnie. Jest to rzetelne, dobrze udokumentowane studium szeroko nakreślające i analizujące specyfikę niemieckiej samorządności terytorialnej na podstawie obszernej dokumentacji prawnej i literatury funkcjonującej w niemieckim obiegu naukowym. W skali kraju jest to osiągnięcie nowatorskie, gdyż problematyka ta nie była tak kompleksowo podejmowana w badaniach naukowych. Z pewnością znajdzie ona swoje odpowiednie miejsce w dorobku polskiego niemcoznawstwa. Warto zastanowić się nad przetłumaczeniem tej pracy na język niemiecki. Jestem przeświadczony, że RFN znajdują się specjalistyczne wydawnictwa skłonne do zainwestowania w takie przedsięwzięcie.

W obszarze dorobku naukowego w głównym cyklu - „osiągnięcie naukowe” można mówić o sporym dorobku kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego. Na liście dokonań znajduje się 112 pozycji, w tym 2 monografie, 4

redakcje prac zbiorowych, 31 rozdziałów w pracach zbiorowych, w tym 2 w języku angielskim i 2 w niemieckim; 6 artykułów i recenzji w czasopismach naukowych, w tym 1 w języku angielskim i 2 w języku niemieckim. Dorobek ten wspiera opracowanie 62 haseł do encyklopedii i słowników w językach polskim i niemieckim.

Drugi obszar naukowy, gdzie Habilitant realizował swoje pasje badawcze obejmuje tradycje samorządowe Śląska powiązane z jego ogólną skomplikowaną historią polityczną. Ważnym elementem jego badań jest obserwacja i wieloaspektowa analiza aktywności mniejszości niemieckiej na Śląsku, zwłaszcza jej działalności organizacyjnej i kulturotwórczej. W tym obszarze Autor może też mówić o sukcesach, ponieważ opublikował 1 monografię, był redaktorem 2 prac zbiorowych, opublikował 12 rozdziałów pracach zbiorowych, w tym 1 w języku angielskim i 1 w języku niemieckim.

W kolejnej przestrzeni badawczej, gdzie można zrecenzować dokonania Habilitanta mieszczą się współczesne stosunki polsko-niemieckie. W różnym, często specjalistycznym zagadnieniu w tym obszarze zainteresowań w dorobku znalazły się 3 rozdziały w pracach zwartych oraz 3 artykuły recenzyjne w czasopismach naukowych, w tym 1 w języku niemieckim.

Miarą osiągnięć naukowych kandydatów do stopnia naukowego czy tytułu naukowego jest zazwyczaj liczba cytowań w prestiżowych indeksach. Tutaj możemy mówić o sporym niedosyć. *H-indeks* wyróżnił go zaledwie 1 punktem. Wprawdzie w bazie Google Scholar znalazłem 386 zapisów, ale liczba rzeczywistych cytowań jest skromna i wynosi 7.

W tym zakresie można więc mówić o słabej rozpoznawalności naukowej kandydata do stopnia doktora habilitowanego.

Reasumując tę najważniejszą część składającą się na całościowy dorobek Habilitanta należy stwierdzić, że po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nastąpił znaczący wzrost dokonań dr. Norberta Honki i to zarówno w sensie ilościowym, jak i jakościowym. Trzeba jednak zaznaczyć, że ten imponujący dorobek piśmienniczy powstał też w długim okresie, pomiędzy rokiem 1997 i 2018. Wartościowa w sensie naukowym jest w pierwszej kolejności praca habilitacyjna, czyli konkretne osiągnięcie badawcze. Wysoki i poziom merytoryczny i warsztatowy prezentują części prac zbiorowych i artykułów naukowych (m.in. na łamach wysoko notowanego w rankingach czasopisma „Środkowoeuropejskie Studia Polityczne”).

3. Doświadczenia we współpracy międzynarodowej (staże zagraniczne i krajowe)

Nie ulega wątpliwości, że współpraca międzynarodowa Habilitanta w porównaniu z piśmienniczą aktywnością w nie jest jego mocną stroną. Z przedłożonej dokumentacji nie wynika, by Habilitant po doktoracie przebywał na zagranicznych stażach z wykładami, czy chociażby na pobytach naukowych w ramach Erasmusa (*Staff Mobility*). Wspomina się tylko o stypendium Fundacji Św. Wojciecha w ramach projektu o ewolucji samorządu terytorialnego w Niemczech po II wojnie światowej. Umożliwiło to przeprowadzenie kwerend w ramach pobytu naukowego na uniwersytetach w Moguncji (6 kilkudniowych pobytów) i na uniwersytecie Fryderyka Wilhelma (5 dni) w Bonn.

4. Ocena udziału w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych

W latach 1997- 2018 Habilitant uczestniczył z referatem w 38 konferencjach naukowych związanych z problematyką osiągnięcia naukowego i pozostałych obszarów badawczych, z czego 19 miało charakter międzynarodowy. Głównie odbywały się one w Opawie, Opolu, Poznaniu i Słubicach i Zielonej Górze. Habilitant był także członkiem komitetu naukowego jednej konferencji i jednego sympozjum. Sam nie organizował konferencji zarówno o charakterze międzynarodowym, jak i krajowym.

Ocena jego zaangażowania na tej płaszczyźnie w ypada pozytywnie, jakkolwiek biorąc pod uwagę ogólną aktywność naukową i społeczną dr. N. Honki brakuje jego wystąpień na szerszym forum międzynarodowym (poza Opawą i Nowosybirsku), zwłaszcza w niemieckich ośrodkach badawczych i uniwersytetach.

5. Doświadczenia w kierowaniu zespołami badawczymi krajowymi i międzynarodowymi oraz udziału w grantach badawczych. Organizacja konferencji naukowych

Dr N. Honka był i jest inicjatorem i wykonawcą kilku projektów badawczych, głównie o zasięgu ogólnopolskim i regionalnym W latach 1998-1999 i 2003 brał udział w realizacji projektu badawczego *Historia lokalna na przykładzie wybranych miast i wsi* realizowanego przez Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach oraz urzędy miast i gmin województwa opolskiego. W 2001 r. pod kątem pracy

habilitacyjnej przygotował projekt (*Ewolucja samorządu terytorialnego w Niemczech po II wojnie światowej*) do Fundacji Św. Wojciecha, co umożliwiło mu pozyskanie środków finansowych na kwerendy i pobyty naukowe w Niemczech. W latach 2013-2014 Habilitant brał udział w realizacji grantu badawczego *Open Europe-Cultural Dialogue across the border* finansowanego ze środków Funduszu Wyszehradzkiego. Od 2005 r. w sposób ciągły pracuje naukowo w ramach projektu *Ślęzacy od czasów najdawniejszych po dzień dzisiejszy* a od 2006 r. realizuje opracowany przez niego wraz zespołem projekt międzynarodowy *Śląsk w Europie*.

W ujęciu recenzenta ocena tej części ogólnej aktywności Habilitanta wypada w stopniu wystarczającym na jego korzyść. Podkreślić jednak trzeba, że kandydat do stopnia naukowego doktora habilitowanego nie ubiegał się o prestiżowe granty z Narodowego Centrum Nauki czy Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

6. Osiągnięcia dydaktyczne

Główna działalność dydaktyczna kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego skoncentrowana była na zajęciach organizowanych na różnych wydziałach Uniwersytetu Opolskiego na kierunkach politologia, stosunki międzynarodowe, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, zarządzanie publiczne, historia, socjologia, pedagogika, ochrona środowiska. Prowadził też wykłady w ramach studium podyplomowego poświęconego integracji europejskiej. Jego wykłady (ogółem 12 przedmiotów) pokrywały się z zainteresowaniami badawczymi i w pierwszej kolejności koncentrowały się wokół problemów samorządu terytorialnego i różnych zagadnień związanych z problematyką regionalną.

Habilitant na swoje konto przypisać może wypromowanie 115 licencjatów, zrecenzował 130 prac licencjackich i 97 magisterskich. W latach 2015-2016 pełnił funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr. *Piotra Bujaka* *Śląskość jako przedmiot politycznych sporów w III ROP*. Biorąc pod uwagę szerokie zaangażowanie dydaktyczne Habilitanta można powiedzieć, że w tym obszarze podlegającym ocenie, posiada on wymagane spore doświadczenie jako dydaktyk i opiekun prac licencjackich.

7. Działalność organizująca i popularyzująca naukę. Nagrody i wyróżnienia

Nie ulega wątpliwości, że ten obszar aktywności dr N. Honki zasługuje na wysokie uznanie i wyróżnienie. W 2004 r. na krótko był on zastępcą dyrektora Instytutu Politologii UO. W latach 2002-2005 kierował Studium Podyplomowym dotyczącym integracji europejskiej. W latach 2007-2009 sprawował funkcję opiekuna praktyk studenckich w Instytucie Politologii UO. W kadencjach 2001-2004 i 2008-2012 został wybrany na członka Rady Wydziału Historyczno-Pedagogicznego z ramienia niesamodzielnych pracowników naukowych. Jest on członkiem Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, Oddział w Opolu i Polskiego Towarzystwa Filologicznego, Oddział w Opolu.

Habilitant jest aktywny na polu działalności wydawniczej. W latach 1991-1998 pełnił funkcję sekretarza redakcji „Łambinowickiego Rocznika Muzealnego”, a od 2003 r. jest członkiem redakcji „Zeszytów Eichendorffa/Eichendorff Hefte. Historia-Kultura-Literatura. Geschichte-Kultur-Literatur”.

Dr N. Honka jest działaczem społecznym znanym i cenionym na Opolszczyźnie. Aktywnie udziela się w pracach lokalnej mniejszości niemieckiej. Jest członkiem Rady Programowej TVP Opole z rekomendacji członka Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, oraz wiceprzewodniczącym Rady Społecznej Opolskiego Centrum Ratownictwa Medycznego w Opolu. W Radzie Społecznej OCRM reprezentuje Samorząd Województwa Opolskiego. W 2014 r. dr Honka był kandydatem Mniejszości Niemieckiej na prezydenta Opola. Miarą jego wysokiej aktywności jest udział w pracach różnego rodzaju stowarzyszeń:

Stowarzyszenia Muzealników Polskich (1999-2000), Stowarzyszenia przyjaciół Centralnego Muzeum jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu (od 2009), Stowarzyszenia „Dom Europejski – Śląsk”. Polsko-Niemiecka Wspólnota Robocza (od 2010 przewodniczący Zarządu) i Stowarzyszenia Dialogu i Mediacji „Bliżej” (2011-2015). W latach 2006-2017 był także przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Societas Sientiis Favendis Silesiae Superior. W 2006 r. został zaproszony do pracy w kapitule nagrody im Księdza Augusta Weltzla „Górnośląski Tacyt” z siedzibą w Katowicach.

W zakresie popularyzacji nauki Habilitant przygotował i przeprowadził 10 wykładów otwartych dla różnych lokalnych środowisk (w szkołach i domach współpracy polsko-niemieckiej, gminnych ośrodkach kultury).

Ważnym aspektem w działalności Habilitanta były sporządzane przez niego ekspertyzy i udział w charakterze doradcy w różnego rodzaju inicjatywach społecznych. Przygotował on łącznie 10 ekspertyz (w tym dla posła na Sejm RP Ryszarda Galli)

dotyczących ważnych i nośnych społecznie tematów. Na tej liście znalazły się m.in. kwestia niemieckich roszczeń majątkowych, podwójnych nazw miejscowości w gminie Ozimek, czy spraw związanych z wyborami samorządowymi.

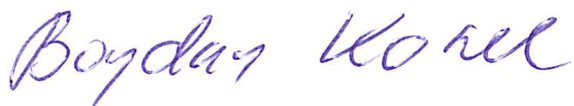
Nietrudno zauważyć, że w działalności popularyzującej naukę, eksperckiej i społecznej dr N. Honka może mieć powody do satysfakcji i zasługuje to na wysoką ocenę recenzenta

Ocena ogólna

Przechodząc do generalnych uogólnień i spostrzeżeń, należy podkreślić, że w obszarach, które podlegają recenzji, dorobek Habilitanta jest zróżnicowany. Najważniejsze punkty odniesienia, które mają zasadniczy wpływ na końcową ocenę to jest dorobek piśmienniczy. Osiągnięcie naukowe (praca habilitacyjna) reprezentuje wspomniany dobry poziom merytoryczny, metodologiczny i warsztatowy. Nie budzi zastrzeżeń aktywność dydaktyczna i udział w konferencjach naukowych z wygłoszonym referatem, na duże uznanie zasługuje natomiast jego zaangażowanie na rzecz popularyzacji nauki i szeroka aktywność społeczna. Mając w pamięci niepowodzenie dr N. Honki w staraniach o stopień naukowy doktora habilitowanego w 2012 r. można pokusić się sformułowanie określenia, że mamy obecnie do czynienia z dojrzałym kandydatem do stopnia naukowego doktora habilitowanego. Jego dorobek jest znaczący w ujęciu ilościowym jak i jakościowym i jako taki spełnia ustawowy wymóg „znaczącego postępu” od czasu uzyskania doktoratu. Od czasu obrony pracy doktorskiej nastąpił znaczący wzrost jego zaangażowania naukowego, eksperckiego i społecznego. Biorąc pod uwagę bliskie mu klimaty niemieckie, sporym zaskoczeniem i mankamentem są wyjątkowo skromne dokonania we współpracy ze środowiskami naukowców niemieckich i publikacje zagraniczne. Na to nakłada się słaba rozpoznawalność naukowa, wyrażona liczbą cytowań. Rodzi się więc postulat szerszego włączenia się w naukowy obieg międzynarodowy.

Olbrzymie zasługi Habilitanta w zakresie badań nad samorządem terytorialnym i śląskim regionalizmem wpływają w największym stopniu na pozytywny obraz jego dokonań. Jestem przeświadczony, że posiadając już tak bogate doświadczenie naukowe, eksperckie, dydaktyczne dr N. Honka spełnia może nie w stopniu optymalnym, wymagane warunki, które należy oczekiwać od kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego. Nie ulega też wątpliwości, że dr N. Honka wykazuje się dobrymi predyspozycjami do dalszego prowadzenia badań w charakterze

samodzielnego pracownika nauki. Jest on w pełni ukształtowanym, dojrzałym badaczem i cenionym ekspertem specjalizującym się w eksploracji interesującego pola badawczego. Biorąc pod uwagę powyższe przesłanki stwierdzam, że dorobek naukowo-badawczy oraz dydaktyczny dr. Norberta Honki odpowiada normom i standardom określonym w Ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych, tytule naukowym i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz.595 ze zm. DZ.U. z 2005, nr 164, oraz art. 33 ust. z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki). Opierając się na tych podstawach, wnioskuję więc o dopuszczenie Pana dr. Norberta Honki do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego

(prof. zw. dr hab. Bogdan Koszel)

Poznań, 2019-12-04